

M.A. (2022) (SEM/CR) CBCS Part-I Semester-II Examination: March/April-2023
Sanskrit (Compulsory) Paper-VII

SANC27: Sankhyatattvakaumudi (New Pattern 2022)

Day and Date: Saturday, 13/05/2023

Total Marks: 60

Time: 3.30 PM To 5.30 PM

सूचना: :

1. सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

- 1 सांख्यदर्शनस्य स्वतन्त्रतत्त्वानां संख्या कति--
(A) द्वौ (B) चत्वारः (C) पञ्च (D) षट्
- 2 सांख्यदर्शनस्य प्रथमस्वतन्त्रतत्वमस्ति--
(A) प्रकृतिः (B) पुरुषः (C) उन्मात्रम् (D) महाभूतम्
- 3 तन्मात्राः कति ?
(A) चत्वारः (B) पञ्च (C) षट् (D) सप्त
- 4 ज्ञानेन्द्रियाणि कति ?
(A) त्रीणि (B) चत्वारि (C) पञ्च (D) अष्ट
- 5 सांख्यमतेन कति प्रमाणानि ?
(A) एकम् (B) द्वे (C) त्रीणि (D) चत्वारि
- 6 'दान' या सिद्धीस अर्थात् विवेकख्यातीला.....हे नाव आहे.
अ) सदा मुदितम् ब) अविप्लव क) रम्यक ड) तुष्टी
- 7चे अठ्ठावीस भेद होतात.
अ) विपर्यय ब) तुष्टी क) अशक्ती ड) सिद्धी
- 8 बुद्धेः गुणवैषम्यविमर्दात् भेदाः भवन्ति।
अ) विंशतिः ब) पञ्चसप्ततिः क) पञ्चविंशतिः ड) पञ्चाशत्
- 9 दुःखाचे प्रकार आहेत.
अ) ०३ ब) ०४ क) ०५ ड) ०६
- 10 अज्ञानं किम्-
(A) सत् (B) असत् (C) उभौ (D) अनिर्वचनीयम्
- 11 प्रकृति पश्यति पुरुषः स्थितः स्वच्छः।
अ) मोक्षः ब) धर्मः क) कर्ता ड) प्रेक्षकः

- 12 'सुकुमारतरं' हे विशेषणसाठी योजिले आहे.
अ) पुरुष ब) बुद्धी क) प्रकृति ड) शरीर
- 13प्रकृतिलयः भवति ।
अ) वैराग्यात् ब) अहंकारात् क) राजसाद्रागात् ड) धर्मात्
- 14 'वाक्, पाणि, पाद, पायू, उपस्थानि' नाम।
अ) ज्ञानेन्द्रियाणि ब) तन्मात्राणि क) भूतानि ड) कर्मेन्द्रियाणि
- 15 सांख्यकारिका ग्रंथाची रचना या छंदामध्ये केली आहे.
अ) आर्या ब) त्रिष्टुप् क) अनुष्टुप् ड) उपजाति

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

- 1 प्रकृती – पुरुष संयोग
- 2 सांख्यदर्शनातील सत्कार्यवाद
- 3 दुःखत्रयाभिघात ।
- 4 सांख्य - प्रकृती

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

- 1 सांख्यदर्शनानुसार 'कैवल्य' ही संकल्पना थोडक्यात लिहा.
- 2 सांख्यदर्शनानुसार बुद्धीभाव थोडक्यात स्पष्ट करा.
- 3 सांख्यदर्शनानुसार पुरुष ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- 4 सांख्यदर्शनानुसार मोक्ष ही संकल्पना स्पष्ट करा .

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

- 1 सांख्यदर्शनानुसार सत्कार्यवाद सांगून इतर कार्यवादापासून तो कसा भिन्न आहे तो स्पष्ट करा.
- 2 सांख्यांनी सांगितलेली इंद्रियांची उत्पत्ती सविस्तर विवेचन करा.

Model Answer Paper

M.A. (2022) (SEM/CR) CBCS Part-I Semester-II Examination: March/April-2023

Sanskrit (Compulsory) Paper-VII

SANC27: Sankhyatattvakaumudi (New Pattern 2022)

Day and Date: Saturday, 13/05/2023

Total Marks: 60

Time: 3.30 PM To 5.30 PM

Q.1. खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

१५

1 सांख्यदर्शनस्य स्वतन्त्रतत्त्वानां संख्या कति--

(A) द्वौ (B) चत्वारः (C) पञ्च (D) षट्

Option 1

2 सांख्यदर्शनस्य प्रथमस्वतन्त्रतत्त्वमस्ति-

(A) प्रकृतिः (B) पुरुषः (C) उन्मात्रम् (D) महाभूतम्

Option 1

3 तन्मात्राः कति ?

(A) चत्वारः (B) पञ्च (C) षट् (D) सप्त

Option 2

4 ज्ञानेन्द्रियाणि कति ?

(A) त्रीणि (B) चत्वारि (C) पञ्च (D) अष्ट

- 5 Option 3
सांख्यमतेन कति प्रमाणानि ?
(A) एकम् (B) द्वे (C) त्रीणि (D) चत्वारि
- 6 Option 3
'दान' या सिद्धीस अर्थात् विवेकख्यातीला.....हे नाव आहे.
अ) सदामुदितम् ब) अविप्लव क) रम्यक ड) तुष्टी
- 7 Option 1
.....चे अठ्ठावीस भेद होतात.
अ) विपर्यय ब) तुष्टी क) अशक्ती ड) सिद्धी
- 8 Option 3
बुद्धे: गुणवैषम्यविमर्दात् भेदाः भवन्ति।
अ) विंशतिः ब) पञ्चसप्ततिः क) पञ्चविंशतिः ड) पञ्चाशत्
- 9 Option 4
दुःखाचे प्रकार आहेत.
अ) ०३ ब) ०४ क) ०५ ड) ०६
- 10 Option 3
अज्ञानं किम्-
(A) सत् (B) असत् (C) उभौ (D) अनिर्वचनीयम्
- 11 Option 3
प्रकृति पश्यति पुरुषःस्थितः स्वच्छः।
अ) मोक्षः ब) धर्मः क) कर्ता ड) प्रेक्षकः
- 12 Option 4
'सुकुमारतरं' हे विशेषणसाठी योजिले आहे.
अ) पुरुष ब) बुद्धी क) प्रकृति ड) शरीर
- 13 Option 3
.....प्रकृतिलयः भवति ।
अ) वैराग्यात् ब) अहंकारात् क) राजसाद्रागात् ड) धर्मात्
- 14 Option 1
'वाक्, पाणि, पाद, पायू, उपस्थानि' नाम।
अ) ज्ञानेन्द्रियाणि ब) तन्मात्राणि क) भूतानि ड) कर्मेन्द्रियाणि
- 15 Option 4
सांख्यकारिका ग्रंथाची रचना या छंदामध्ये केली आहे.
अ) आर्या ब) त्रिष्टुप् क) अनुष्टुप् ड) उपजाति

Q.2. टीपा लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन).

१५

1 प्रकृती – पुरुष संयोग

Ans:

2 सांख्यदर्शनातील सत्कार्यवाद

Ans:

3 दुःखत्रयाभिघात ।

Ans:

4 सांख्य - प्रकृती

Ans:

Q.3. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी कोणतेही तीन) .

१५

1 सांख्यदर्शनानुसार 'कैवल्य' ही संकल्पना थोडक्यात लिहा.

Ans:

2 सांख्यदर्शनानुसार बुद्धीभाव थोडक्यात स्पष्ट करा.

Ans:

3 सांख्यदर्शनानुसार पुरुष ही संकल्पना स्पष्ट करा.

Ans:

4 सांख्यदर्शनानुसार मोक्ष ही संकल्पना स्पष्ट करा .

Ans:

Q.4. सविस्तर उत्तर लिहा. (दोन पैकी एक) .

१५

1 सांख्यदर्शनानुसार सत्कार्यवाद सांगून इतर कार्यवादापासून तो कसा भिन्न आहे तो स्पष्ट करा.

Ans:

2 सांख्यांनी सांगितलेली इंद्रियांची उत्पत्ती सविस्तर विवेचन करा.

Ans:
